

Kriza – čas razvoja

Razvojna strategija Slovenije

Srečko KLEMENC

Pred letom se je še veliko govorilo o strateškem razvoju Slovenije. Danes so aktualne povsem drugačne teme. Takrat se je govorilo, da se želimo ravnati po Skandinavcih in vlagati v razvoj. Mnogi so mislili, da bo kriza le rahla, kratkotrajna osvežujoča prha in vlada se je namenila rešiti velika podjetja, ki še plavajo. Tista, ki so polna vode, pa se lahko potopijo. Sredstev za reševanje vseh je premalo. Sedaj krpamo potapljaljoče se velikanke; vzdrževati pa bo treba tudi brodolomce in vlagati v razvoj. Krizi pa še ni videti konca.

V industrijsko razvitih državah se v času krize podjetja pripravljajo na naslednje obdobje gospodarske rasti. V tem času ni pritiskov trga in podjetja se lahko posvetijo izboljšanju svojih izdelkov, inovacijam v proizvodnji in razvoju. Ko se krivulja konjunktura prične ponovno vzpenjati, ta podjetja že lahko ponudijo izpopolnjene in s pomočjo povečane avtomatizacije tudi cenejše izdelke.

Obdobje recesije naj bo obdobje razvoja

Razvoj v času recesije blažilno vpliva na krizo. Sredstva za razvoj si skrbna podjetja in države naberejo v debelih letih konjunktura. Tega pa večina pri nas ne premore. Tam, kjer ni kreditne

splosnosti in podjetniške drznosti – korajže za razvojne poteze, bodo ob ponovnem porastu gospodarstva štartali z zastarelo tehnologijo. Njihovi izdelki ne bodo dovolj atraktivni in temu primerne bodo tudi cene. Sredstev za razvoj bo še manj in posledic si v naslednji recesiji ni težko predstavljati. Za Slovenijo je v blagajni EU rezerviranega veliko denarja. Moramo le utemeljiti, kako in za kaj ga bomo uporabili. Zato pa je seveda potreben načrt za strateški razvoj.

Pred dobrim letom smo se želeli zgledovati po Skandinavcih in postati druga Švica. Zakaj pa se ne bi zgledovali kar po Švici? Smo alpsko ljudstvo, individualisti in imamo podobno mentaliteto. Eni in drugi smo zelo ponosni na lepote svoje domovine, radi kaj »potuhtamo« ali izumimo. Res pa je, da smo Slovenci zavistni in na svoje izumitelje malo manj ponosni. Naša zavistnost nas močno ovira pri poslovnem partnerstvu, saj resno jemljemo pregovor, da v »španoviji še pes crkne«. S takšnimi nazori je težko vzpostaviti skupinsko delo in razvoj. Menim, da bi hitreje uspeli, če bi imeli gospodarstvo velikega števila pretežno manjših podjetij, kot so gospodarstva Švice, Avstrije ali Baden-Württemberg v Nemčiji. Prav zadnje je sredi velikega nemškega gospodarstva že desetletja najuspešnejše in je bilo vedno vlečni konj nemškega gospodarskega čudeža.

Zgodovina je Švabe (danes Würtembergerje) v predalpskih hribih in Švicarje v Alpah oblikovala podobno kot Slovence na vzhodnem delu Alp. Pri nas, tako kot v Švici, južni

Nemčiji ali Avstriji, bistri in podjetni ljudje kmalu zapustijo velikega delodajalca in svoje zamisli uresničujejo na lastno odgovornost. V teh deželah zna majhno podjetje prevzeti velike naloge in jih reševati skupaj s podobnimi podjetji. Ko je ena naloga opravljena, gre do naslednjega izziva vsak svojo pot.

Zmotno je mnenje, da temelji visoka življenjska raven v Švici na bančništvu. Kot mi je ob priložnosti zatrdil sam predsednik švicarske gospodarske zbornice, sta temelj njihovega gospodarstva strojništvo in elektrotehnika. Prav tako v Baden-Württembergu, kjer je težko najti vas, ki nima vsaj nekaj majhnih podjetij strojne ali elektroindustrije. Majhna privatna podjetja lahko sama, z malo zunanje pomoči, hitro in zelo uspešno povečujejo svojo sposobnost in proizvodnjo. Krize rešujejo sama in pri pomanjkanju naročil ne kličejo takoj na pomoč državo.

Skandinavci imajo drugačno mentaliteto. Prebivalci dežel z dolгими zimami in tisočletno pripadnostjo in zvestobo svoji monarhiji imajo verjetno več občutka za skupnost in služenje velikemu delodajalcu, kot je to običaj v goratih deželah brez lastnih monarhij, kjer je vsak na svojem griču svoje usode kovač.

Posnemati skandinavske države ni lahka naloga. Norveška, bogata z nafto, lahko pokriva velike državne investicije, tudi zmotne, brez davkoplačevalskega denarja – kot vse z naravnimi bogastvi blagoslovljene dežele. Švedska, bogata s kvalitetno železovo rudo, je ob koncu 19. stoletja stavila na jeklarsko industrijo. Fin

Srečko Klemenc, INOTEH, d. o. o.,
Bistrica ob Dravi

ska – s svojimi ogromnimi gozdovi in vodnimi potmi – pa je razvila lesno in papirno industrijo. Državna podjetja na Švedskem so posledica razvijanja železarstva, ki ga je podpirala monarhija, na Finskem pa večdesetletni pritisk in nadzor Sovjetske zveze. Vse tri imajo trdne temelje, na katerih so ob koncu preteklega stoletja gradile stabilno socialo, medtem ko smo mi komaj razvijali industrijo brez tradicije in brez naravnega bogastva. To industrijo, ki smo jo zgradili z lastnim razumom, brez uvoza komponent in pameti, pa smo po osamosvojitvi večji del zaigrali, po skoraj dvajsetih letih pa nam zmanjkuje tudi izkušnih praktikov.

Slovenci nimamo prebivalstva, ki bi se več generacij preživljalo z delom v istem velikem industrijskem obratu, začeni pri rudnikih in železarstvu, kot na primer v nemškem Porurju ali na Švedskem, kjer sta ruda in jeklo dvignila deželo iz revščine. Imamo le potomce tistih, ki so v drugi polovici preteklega stoletja prišli s podeželja v velika, na hitro ustvarjena podjetja. Na priučeno delo niso bili preveč ponosni, znanje ni bilo njihovo, končni izdelek jim je bil bolj ali manj tuj, doma pa jih je čakala njiva, ki jim je lajšala preživetje. To je verjetno prekratka doba, da bi se razvila industrijska družba in z njo občutek pripadnosti neki stroki. Če se delavci danes borijo za svoje podjetje, je to običajno obup, ker ni druge zaposlitve.

Za nas, z mentaliteto Martina Krpana, je bolj primerno, če pogledamo čez hrib. Mislim, da nam je njihov način dela in gospodarjenja bolj znan kot skandinavski. Tudi pri nas skoraj vsak deseti nekaj počne po lastni pameti in volji. Če ne v lastnem podjetju, pa na črno. Če bi zmogli zbrati ta potencial in ga usmeriti v vsestransko zadovoljivo obliko gospodarstva, bi hitro napredovali s sorazmerno nizkim vložkom. Za to pa je potrebna tudi politična volja.

Kaj pomeni vlaganje v inovacije in razvoj, trenutno še ni čisto jasno. Če so s tem mišljeni izumi in patenti, bo na te potrebno še nekaj časa čakati. Kot je nekoč dejal Carl Bosch (1874–1940): »Kakor umetnik ni gospodar svojih domislic in zamisli, tako tudi tehnik

ni. Napačno je mnenje, da je vse izračunano in razumno ugotovljeno. Kot umetnika tako tudi tehnika v določenem trenutku prevzame duh ustvarjalnosti.«¹⁾

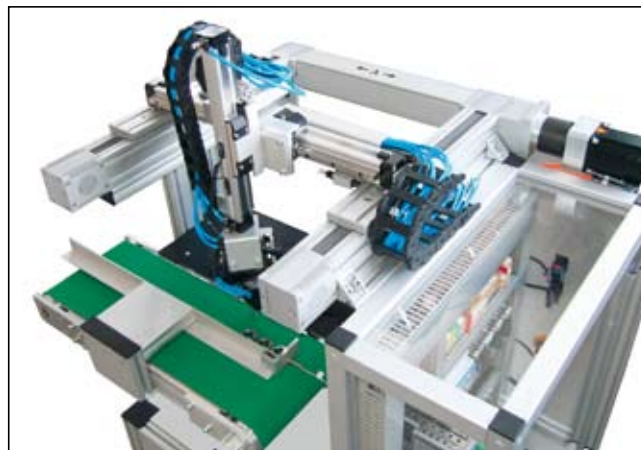
Do takrat, ko bo spočeta zamisel tudi izvedljiva ali zamišljeni izdelek tudi naprodaj, bo po slovenskih rekah preteklo še veliko vode. Če že jutri začnemo izdelovati inovativne izdelke inženirske umetnosti, bodo ti cenjeni, le če bodo tudi kakovostno izdelani.

Kakovostnemu izdelku se tudi v recesiji in krizi priznava zahtevana cena, kljub množični ponudbi cenejih izdelkov iz Azije.

Z razvojem bi morali začeti spodaj, na vsakem delovnem mestu, pri upravljavcu delovnega stroja. Inovacija naj bo, vsaj pri nas, že vsaka izboljšava kakovosti. Dodatno šolanje obstoječega osebja pa naj zagotavlja povečanje teoretičnega in praktičnega poklicnega znanja.

V popoldanskih in večernih urah so šolski prostori in učni centri prazni. Tam so na voljo tudi potrebni laboratoriji in stroji. Mnogo podjetij z dobro opremo dela le v dopoldanskih urah. Popoldanski čas se lahko izrabi za dopolnjevanje znanja in/ali poklicne prekvalifikacije obstoječe delovne populacije.

Učitelji in delavci bi tako dobili možnost dodatnega zaslužka in tako prispevali k večji kupni moči, podjetja pa bi bolje izkoristila svoj strojni park, ki je bil ob nakupu itak predviden za večizmensko delo. Z majhnim vložkom bi v kratkem času tako lahko dosegli vidne uspehe. Teh seveda ne bo, če bomo še najprej ustanavljali komisije in nove institucije, povezane z birokracijo. Ukrepiti je treba takoj. Čim dlje bo trajala kriza, tem močnejša bo ob nastopu gospodarske rasti konkurenca.

V INOTEHU na novo razviti štiriosni manipulator z mehničnim prijemalom

V podjetju INOTEH je izdelana študija za izbiro različnih sistemov, osi, vodil in pogonov, ki se uporabljajo pri projektiranju avtomatizirane proizvodnje. Na sliki je štiriosni manipulator z mehničnim prijemalom, ki ga je podjetje INOTEH, d. o. o., razvilo v letu recesije. Za vsako manipulativno os sta izbrana najprimernejše vodilo in najprimernejši pogon. ■

¹⁾ Originalno besedilo Carla Boscha: »So wenig der Künstler letzten endes Herr seiner Gedanken und Einfälle ist, so wenig ist es der Techniker. Es ist falsch anzunehmen alles sei errechnet, alles sei erklügelt. Es kommt über Ihn im geeigneten Moment wie über den Künstler in seiner Schaffenslaune.«

**manipulcija
in transport,
komponente,
razvoj in
izvedba**

INOTEH
A BIBUS GROUP COMPANY

INOTEH d.o.o. K železnici 7
2345 Bistrica ob Dravi
www.inoteh.si